

Затверджую

Голова Приймальної комісії
Ректор

Анатолій МЕЛЬНИЧЕНКО
04.05.2026

ПРОГРАМА

вступного іспиту зі спеціальності

для вступу на освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії
«Соціологія»

за спеціальністю С5 Соціологія

Програму ухвалено:

Науково-методичною комісією за спеціальністю
С5 Соціологія

Протокол № 7 від 29 квітня 2026 р.

Голова НМКУ

Любов ПАНЧЕНКО

ВСТУП

Програма вступного іспиту визначає форму організації, зміст та особливості проведення вступного іспиту зі спеціальності на освітньо-наукову програму підготовки докторів філософії «Соціологія» за спеціальністю С5 Соціологія

Метою програми є перевірка набуття вступником компетентностей та результатів навчання, що визначені стандартом вищої освіти за спеціальністю 054 Соціологія, для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

1. ОСНОВНИЙ ВИКЛАД

1.1. Перелік розділів та тем, які виносяться на іспит зі спеціальності

1. Структура сучасного соціологічного знання.
2. Типології суспільств в сучасній соціологічній науці: традиція та модерність.
3. Теорії походження суспільства та їх евристичні можливості.
4. Соціологія та влада: проблеми взаємодії. Роль соціології в соціальному реформуванні сучасного українського суспільства.
5. Основні підходи до визначення соціальної структури суспільства.
6. Феноменологічна концепція структурування соціальних взаємодій.
7. Класифікація соціальних інститутів. Процес інституціоналізації.
8. Концептуальні засади вивчення соціальної мобільності.
9. Соціологічні підходи до вивчення соціальної стратифікації.
10. Соціологічні підходи до вивчення проблеми бідності.
11. Концепція соціального простору та класів П. Бурдьо.
12. Концепції мережових структур (М. Кастельс).
13. Концепції класового аналізу Дж. Голдторпа та Е. О. Райта: методологічний підхід, концептуальні поняття і чинники соціального класу.
14. Концепт соціального капіталу та його пізнавальні можливості. Види капіталу та їх співвідношення.
15. Особливості класового структурування сучасного українського суспільства.
16. Провідні тенденції соціальної мобільності в сучасному українському суспільстві.
17. Культурна трансформація пострадянського суспільства.
18. Сучасні міграційні процеси. Типи міграцій.
19. Освіта як інститут і фактор соціальних нерівностей: тенденції в сучасному світі, способи вивчення.
20. Соціологічні концепції соціалізації: порівняльна характеристика.
21. Концепція соціальної дії Т. Парсонса.
22. Формальні, неформальні та референтні групи. Теорія референтних груп Р. Мертона.
23. Класичні та сучасні концепції бюрократії (М. Вебер, Р. Мертон, М. Кроз'є, З. Бауман). Бюрократія та олігархія (Р. Міхельс).
24. Нації та національні спільноти. «Уявлені спільноти» та конструювання національної ідентичності.
25. Специфіка соціологічного підходу до вивчення господарських процесів.
26. Порівняльний аналіз концепції постіндустріального суспільства і марксистської теорії

- суспільно-економічних формацій.
27. Підприємництво: поняття, економічні функції і роль в господарському розвитку.
 28. Основні теорії девіації в сучасній соціології.
 29. Різновиди малих груп. Їх характерні риси і особливості.
 30. Типи соціологічних досліджень.
 31. Програма соціологічного дослідження: структура, функції, вимоги до програми.
 32. Теоретична та емпірична інтерпретація. Операціоналізація основних понять соціологічного дослідження.
 33. Гіпотези соціологічного дослідження: поняття, типи, методологічні вимоги до формулювання гіпотез.
 34. Вимірювання в соціологічному дослідженні. Основні типи шкал, що використовують в соціології.
 35. Екологічна соціологія Чиказької школи (Р. Парк, Е. Берджес).
 36. Теорії соціального обміну (Б. Скіннер, Дж. Хоманс, П. Блау).
 37. Теорія символічного інтеракціонізму Дж. Г. Міда и Г. Блумера.
 38. Етнометодологія Г. Гарфінкеля.
 39. Інтегральна соціологія П. Сорокіна.
 40. Теорії постіндустріального суспільства Д.Бела та А.Турена.
 41. Соціологічні концепції масового суспільства (Д.Рісмен, Х.Ортега-і-Гасет, Е.Шілз, Г.Блумер).
 42. Соціологічні теорії тоталітарного суспільства (Х.Арендт, К.Мангейм).
 43. Соціологічні теорії інформаційного суспільства.
 44. Теорії розвинутого індустріального суспільства середини ХХ ст. (Франкфуртська школа, Р.Арон та ін.).
 45. Теорія радикализованого модерну та соціальної структуризації Е.Гіденса.
 46. Теорія комунікативної дії Ю. Габермаса.
 47. Теорія раціонального вибору (Дж. С. Коулмен, Дж. Елстер).
 48. Постмодерністська соціологія про природу сучасного соціуму (Ж.- Ф.Ліотар, Ж.Бодрійяр, Дж.Фрідман).
 49. Феноменологічна соціологія знання П. Бергера и Т. Лукмана.
 50. Публічна соціологія та її вплив на соціологічний дискурс.
 51. Засади світ-системного аналізу як соціологічної дослідницької програми.
 52. Засади соціологічного теоретизування про модернізацію.
 53. Кількісні методи в соціологічному дослідженні.
 54. Статистичні методи вивчення взаємозв'язків явищ.
 55. Аналіз даних вторинних та порівняльних досліджень.
 56. Перевірка статистичних гіпотез.
 57. Особливості методології якісних досліджень в соціології.
 58. Багатовимірні методи аналізу даних: сутність, напрямки використання в соціології.
 59. Соціологічні теорії мас-медіа.
 60. Особливості розвитку масових комунікацій в постіндустріальному суспільстві.

1.2. Порядок проведення іспиту

Основний вступний іспит на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти для здобуття наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю С5 Соціологія здійснюється в усній формі. Екзаменаційний білет містить три запитання; на два з них необхідно надати розгорнуту відповідь, третє запитання пропонується в тестовій формі.

Зміст запитань екзаменаційних білетів знаходиться в межах стандарту вищої освіти України зі спеціальності 054 Соціологія другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Загальна тривалість часу, відведеного вступникам для відповіді, складає 2 академічні години (90 хв.).

Методика проведення фахового іспиту наступна. Члени атестаційної комісії інформують вступників про порядок проведення та оформлення робіт з вступного іспиту видають вступникам екзаменаційні білети та встановлені бланки відповідей (підписані листи для робіт). Надалі вступники записують відповіді до екзаменаційних листів і наприкінці зазначають дату та ставлять особистий підпис. Члени атестаційної комісії вислуховують відповіді на два перших питання білету, задають питання. Тестові завдання перевіряються після закінчення іспиту.

На організаційну частину фахового іспиту (пояснення по проведенню, оформленню і критеріям оцінювання іспиту, видачі білетів і листів для написання роботи) відводиться 10 хвилин від усього часу фахового іспиту, 60 хвилин відводиться на підготовку; 15 хвилин на одного вступника для відповідей на перші 2 запитання білетів - і на заключну частину (збір білетів і письмових робіт у вступників членами конкурсної комісії) – 5 хвилин.

Після закінчення етапу відповідей на перші 2 питання фахового іспиту, проводиться перевірка тестових відповідей та оцінювання усних та тестових відповідей всіма членами комісії. Члени атестаційної комісії приймають спільне рішення щодо виставлення оцінки на відповідь до кожного екзаменаційного білету. Ці оцінки виставляються на аркуші з відповідями студента.

Підведення підсумку фахового іспиту здійснюється шляхом занесення балів в екзаменаційну відомість. Ознайомлення студента з результатами іспиту проводиться згідно з правилами прийому до університету.

1.3. Допоміжні матеріали для складання іспиту

Під час складання іспиту заборонено використання допоміжної літератури та інших допоміжних матеріалів та засобів.

1.4. Критерії оцінювання

На іспиті вступники виконують комплексну роботу яка включає в себе: тестове завдання та питання екзаменаційного білету.

Тестове завдання складається з 5 тестових запитань за темами, наведеними у п.1.1. програми вступних іспитів. Кожне тестове завдання оцінюється в 10 балів. Якщо відповідь не правильна або відсутня – 0 балів. Максимальний бал за відповіді на тестові запитання складає 50 балів.

Екзаменаційний білет складається з двох питань. Перелік питань, що формують екзаменаційний білет, надано в прикладі екзаменаційного білету п. 1.5. програми іспиту зі спеціальності. Відповідь на запитання в екзаменаційному білеті складає 25 балів. Максимальний бал за відповіді на екзаменаційний білет складає 50 балів.

В залежності від повноти і правильності відповіді на питання в екзаменаційному білеті вступник отримує:

23...25	балів за	91...100 %	правильної відповіді
20...22	балів за	81...90 %	правильної відповіді
17...19	балів за	71...80 %	правильної відповіді
14...16	балів за	61...70 %	правильної відповіді
11...13	балів за	51...60 %	правильної відповіді
9...10	балів за	41...50 %	правильної відповіді
7...8	балів за	31...40 %	правильної відповіді
5...6	балів за	21...30 %	правильної відповіді
3...4	балів за	11...20 %	правильної відповіді
1...2	балів за	5...10 %	правильної відповіді
0	балів за	0...5 %	правильної відповіді

Правильною відповіддю в даному контексті вважається повне висвітлення питання згідно з Програмою іспиту зі спеціальності.

У відповідях на теоретичні завдання екзаменаційного білета оцінюють:

- повноту розкриття проблеми;
- уміння чітко формулювати визначення понять/термінів та пояснювати їх;
- здатність аргументувати відповідь;
- формулювання власних суджень та висновків.

Загальна оцінка за іспит обчислюється як арифметична сума балів за відповіді: на два запитання екзаменаційного білету та 5 запитань в тестовому завданні. Таким чином, за результатами іспиту вступник може набрати від 0 до 100 балів.

З метою обчислення конкурсного балу вступника результат іспиту зі спеціальності перераховується з шкали від 0 до 100 балів до шкали, визначеної Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти (100...200 балів) згідно з Таблицею відповідності:

З метою обчислення конкурсного балу вступника результат іспиту зі спеціальності перераховується з шкали від 0 до 100 балів до шкали, визначеної Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти (100...200 балів) згідно з Таблицею відповідності:

Таблиця переведення балів стобальної шкали до шкали 100 - 200

Бал за шкалою 0 - 100	Бал за шкалою 100 - 200	Бал за шкалою 0 - 100	Бал за шкалою 100 - 200
60	100	81	162
61	105	82	164
62	110	83	166
63	115	84	168
64	120	85	170
65	125	86	172
66	128	87	174
67	131	88	176
68	134	89	178
69	137	90	180
70	140	91	182
71	142	92	184
72	144	93	186
73	146	94	188
74	148	95	190
75	150	96	192
76	152	97	194
77	154	98	196
78	156	99	198
79	158	100	200
80	160		

Вступники, результати іспиту яких за стобальною шкалою складають від 0 до 59 балів, отримують оцінку "незадовільно" і не допускаються до участі в наступних вступних випробуваннях (за наявності) і в конкурсному відборі.

1.5. Приклад типового завдання іспиту зі спеціальності

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Освітній ступінь	доктор філософії
Спеціальність	С5 Соціологія
Освітня програма	Соціологія
Іспит	Вступний іспит зі спеціальності

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Основні підходи до визначення соціальної структури суспільства.
2. Програма соціологічного дослідження: структура, функції, вимоги до програми.

1. Який соціолог при вивченні соціальних інститутів виділяв їх явні і латентні функції?
 - 1) Ф. Тьонніс
 - 2) Т. Парсонс
 - 3) Р. Мертон
2. Хто з нижчеперерахованих вчених є автором концепції індустріального суспільства:
 - 1) О. Конт
 - 2) А. Сен-Сімон
 - 3) М. Вебер
3. Хто з вчених-соціологів вважає, що в Україні переважає екстернальний тип особистості?
 - 1) В. Паніотто
 - 2) Є. Головаха
 - 3) М. Чурилов
4. Як називається процес пристосовування особистості до нових норм і цінностей у випадку докорінної зміни соціального середовища?
 - 1) соціалізація
 - 2) десоціалізація
 - 3) ресоціалізація
5. Який показник обчислюється як число відданих учасником виборів, розділене на максимально можливе число відданих виборів?
 - 1) соціометричний статус
 - 2) психологічна експансивність
 - 3) обсяг взаємодії

Затверджено на засіданні НМКУ

протокол № ____ від ____ березня 2026 р.

Гарант освітньої програми

_____ Любов ПАНЧЕНКО

2. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Особи, які без поважних причин не з'явилися на вступні іспити у визначений розкладом час, особи, знання яких було оцінено балами нижче встановленого рівня, до участі в наступних вступних іспитах і в конкурсному відборі не допускаються.

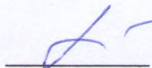
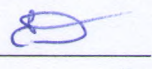
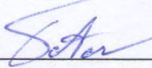

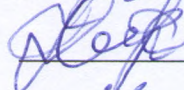

2. Перескладання вступних випробувань не допускається.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабенко С. С. Соціокультурний механізм динаміки соціальних нерівностей: обґрунтування концепції // *Методологія, теорія і практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: збірник наукових праць*. Харків: Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, 2008. - С.46-50.
2. Буткалюк В. Нерівність за умов економічної глобалізації: емпіричний соціологічний вимір // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2020. № 1. С. 66-85.
3. Гіденс Е. *Соціологія* / пер. з англ. В.Шовкун, А.Олійник. Київ : Основи, 1999. 726 с.
4. Головаха Є., Горбачик А. Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: за результатами “Європейського соціального дослідження” 2005–2007– 2009-2011. – К.: Інститут соціології НАН України, 2012. 119 с.
5. Єнін М. Ідеологічні форми та ціннісні модифікації патріотизму української молоді (на основі аналізу модернованих групових дискусій) // *Ідеологія та політика*. 2018. №2. С. 61 – 93.
6. Єнін М., Коржов Г. Мережева комунікація: ризики та перспективи (на основі соціологічних опитувань громадської думки в країнах Євросоюзу) // *Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”*. Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. праць. – Київ; Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. №1 (49). С. 22–29.
7. *Історія соціології (у 2-х кн.) [Електронний ресурс]: навчальний посібник* / О.А. Рахманов, С. С. Бульбенюк, Ю.М. Манелюк. К.: КНЕУ, 2017.
8. Коваліско Н. В. Стратифікаційні порядки суспільства: концептуальні уявлення та досвід вивчення / Н. В. Коваліско.– К.: Інститут соціології НАН України, 2008.– 240 с.
9. Коваліско Н., Савчинський Р. Багатомірний аналіз соціальної стратифікації сучасного українського суспільства (регіональний аспект) // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2007. №3. С. 5-37.
10. Кон Мелвін Л. Професійна структура і відчуження // *Соціальні структури і особистість: Дослідження Мелвіна Л. Кона і його співпрацівників* / Пер.з англ.. Київ: Києво-Могилянська Академія, 2007. С. 94-108.
11. Кутуев П.В. Концепції розвитку та модернізації в соціологічному дискурсі: еволюція дослідницьких програм. К.: Сталь, 2005. – 500 с.
https://drive.google.com/file/d/0B_AwM9I0LK_yV0JtYWdoMl04aTc4NlZjZGtYaTl3WXVVT0gw/edit
12. Кресвел Дж.В., Кресвел Дж.Д. *Дизайн дослідження: підходи на основі якісних, кількісних і змішаних методів* / Пер. з англ. Львів: Вид. УКУ, 2022.
13. Кутуев П. В. *Трансформації модерну: інституції, ідеї, ідеології* : монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика». 2016.
14. Кутуев П.В., Єнін М.Н., Зихович Дж., Куровська Г.В. Соціологічна наукова діяльність та стратегії вибору дослідницької теми у фокусі теоретичних рефлексій // *Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”*.

- Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. праць. – Київ; Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – №3 (47). – С. 6 – 19.
15. Нариси новітньої історії України, 1991–2021; зб. ст. / ред. М. Мінаков, Г. Касьянов та М. Роджанські. Київ : Laurus, 2021. 344 с.
 16. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ ст. : Посібник. Київ, 1996. 224 с.
 17. Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. – К.: КМ Академія, 2004. 270 с.
 18. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: Підручник. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2017.
 19. Панченко Л.Ф. Математичні та статистичні методи аналізу соціологічної інформації. КПІ ім. І. Сікорського, 2018. 289 с.
 20. Райт Е. Засади неомарксистського класового аналізу // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2019. №1. С. 9 – 31.
 21. Сальнікова С. Вибірка у соціологічному дослідженні: підручник. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 252 с.
 22. Симончук О. Динаміка соціально-класової структури у пострадянській Україні // Українське суспільство. Двадцять років незалежності. Соціологічний моніторинг. Т. 1. Аналітичні матеріали / За ред. В. Ворони, М. Шульги. К. : Інститут соціології НАН України, 2011. С. 68–83.
 23. Симончук О.В. Середній клас у соціальній структурі українського суспільства // Структурні виміри сучасного суспільства: Навчальний посібник / За ред. С. Макеева. К.: Інститут соціології НАН України, 2006. С. 209–243.
 24. Соціокультурні ідентичності та практики / Під ред. А. Ручки. – К.: Інститут соціології НАН України, 2002. 315 с.
 25. Соціологія: Підручник / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; За ред. Н. П. Осипової. К.: Юрінком Інтер, 2003. 336 с.
 26. Соціологія модерну та модернізації [Електронний ресурс] : підручник для студ. спеціальності 054 «Соціологія», спеціалізації «Врегулювання конфліктів та медіація» / П. В. Кутуєв, А. В. Багінський, О. І. Василець, М. Н. Єнін, О. М. Казьмірова, Т. В. Коломієць, Г. О. Коржов, Д. В. Макаренко, І. В. Мацко-Демиденко, І. В. Пиголенко, О. П. Северинчик, О. Л. Якубін; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 3333 кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 355 с.
 27. Соціологія громадської думки та мас-медіа: Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для бакалаврів за спеціальністю 054 «Соціологія» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Єнін М.Н., Северинчик О.П. Електронні текстові дані. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 81 с.
 28. Соціологія: Навч. посібник / ред. С. Макеев. Київ : Знання, 2005. 455 с.
 29. Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій. Львів : Кальварія, 2004. 544 с.
 30. Brown Bruce (Bruce L.) Multivariate analysis for the biobehavioral and social sciences / Bruce L. Brown, Suzanne B. Hendrix, Dawson W. Hedges, Timothy B. Smith. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2012.
 31. Class Divisions and Social Inequality in Independent Ukraine // Mykhailo Minakov, Georgiy Kasianov, Matthew Rojansky (eds.). From «The Ukraine to Ukraine. A Contemporary History, 1991-2021». Ibidem-Verlag, Stuttgart 2021. 386 p.
 32. Druckman D. Doing research: Methods of inquiry for conflict analysis. Sage, 2005.
 33. Kline R. Principles and Practice of Structural Equation Modeling /Rex B. Kline. – N.-Y. : The Guilford Press., 2010. 427 p.
 34. Neuman W. Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches. 7th Edition, Pearson, 2007.
 35. Yenin M. Higher education in Ukraine: current problems and probable social consequences of its reforming in the context of neoliberal transformation // Социология: теория, методы, маркетинг. 2016. №1. С. 117–126.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д. пед. н., проф., професор кафедри соціології Любов ПАНЧЕНКО
к. соц. н., доц., зав. кафедри соціології Максим ЄНІН
к. політ. н., доц., доцент кафедри соціології Андрій БАГІНСЬКИЙ
к. філос. н., доц., доцентка кафедри соціології Тетяна КОЛОМІЄЦЬ
к. соц. н., доц., доцент кафедри соціології Геннадій КОРЖОВ
к. філос. н., доцент кафедри соціології Ігор ПИГОЛЕНКО

Програму рекомендовано:
кафедрою соціології ФСП
Протокол № 13 від 29 березня 2026 р.

Завідувач кафедри соціології

Максим ЄНІН